

Sporttaalzuivering tijdens WO II?

Jan Luitzen

In elitesporten als tennis, roeien, hockey, cricket en golf werden in de eerste helft van de twintigste eeuw tradities en een zeker snobisme gecultiveerd. De beoefenaars ervan vonden het Engels chic en onderscheidend, en daardoor wemelde het in het tennis van termen als *advantage*, *backhand*, *deuce*, *double*, *foot fault*, *love*, *serve* en *smash*.

In het aprilnummer van *Onze Taal* schrijft taalkundige/schrijver Jan Luitzen dat tijdens de Tweede Wereldoorlog de Duitse bezetters ermee in hun maag zaten – het Engels was tenslotte de taal van hun grote vijand. Ook tijdens zoiets onschuldigs als het hardop bijhouden van de tennisstand kon het Engels gebruikt worden als een milde vorm van verzet tegen de bezettende macht. Op het pesterig affectief uitgesproken ‘fifteen-love’ kon het publiek zomaar reageren met met een minutenlange ovatie.

Om in ieder geval van het gesproken Engels op de tennisbaan af te zijn verordonneerden de Duitsers op 20 juli 1942 dat er bij het tennis per direct in de eigen taal geteld moest gaan worden. In het nationaal-socialistisch getinte *Het nationale dagblad* van 21 juli 1942 reageerde de ‘sportopsteller’ van dienst verheugd op deze nieuwe regel: ‘Het wordt tijd dat de taal van de sorrymannekes van onze sportvelden verdwijnt en wij onze eigen mooie Nederlandse taal gaan gebruiken.’

Om tot een officiële Nederlandse tennistaal te komen werd in juli 1942 een tennistaalzuiveringswedstrijd uitgeschreven in het tijdschrift van de tennisbond *Lawn Tennis*. Enkele van de bevindingen van de de jury-commissie:

- **drop shot** vertaling: *stop-bal*
- **foot fault** vertaling: *voetfout*. Volgens de jury was deze letterlijke vertaling ‘gewettigd, want juist’
- **slice** vertaling: *gesneden slag*
- **smash** Met die term zat de jury in zijn maag. De suggesties *bovenklap*, *hamerslag*, *daalslag*, *smak*, *mep* en *houw* werden allemaal afgewezen. De jury: ‘Wie er een goed, aanvaardbaar, raak, typeerend woord voor weet, hij zal commissie en bestuur en onze tenniswereld een plezier doen! (...) Alzoo: wie weet raad?’

De wedstrijd leidde ertoe dat de clubs en hun leden in het najaar van 1942 een brief kregen van de

Nederlandsche Lawn-Tennis Bond met daarbij een uitgebreide lijst tenniswoorden die in de vernederlandste versie gebruikt zouden moeten gaan worden.

Voor verder onderzoek naar de sporttaalzuivering tijdens WO II doet Jan Luitzen een beroep op de lezers van *De Sportwereld*. Welke tennisclubs en –verenigingen hebben in hun archieven bewijsdocumenten van de Duitse pogingen om de sporttaal van de Engelse terminologie te ‘zuiveren’? En wie heeft de brief uit 1942 nog van de Nederlandsche Lawn-Tennis Bond met de ‘tenniswoordenbijlage’? En in welke andere sporten hebben tijdens WO II ook (pogingen tot) taalzuivering plaatsgevonden? In het cricket, hockey, roeien, honkbal en golf? Voorbeelden van (sport)taalzuivering tijdens de Tweede Wereldoorlog kunt u mailen naar janluitzen@kpnmail.nl.

